

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az agrár gyűlés.

A magyar gazdák a válsággal küzdő magyar mezőgazdaságot akarják megmenteni. Honmentő munkát végeznek, akár csak azok, akik az ország megrendített keresztény erkölcsi alapjának megszilárdításán dolgoznak.

A keresztény erkölcsök megszilárdítása, s a föld biztosítása a népek; a kis- és középbirtokosoknak megkötése azon, legnagyobb részt tisztán magyar elemekből álló néprajoknak, melyek a magyar mezőgazdaság válságában más helyen, a külföldön, a csalóka remények megálmodott Eldorádójában, Amerikában keresnek boldogulást. Ez a feladat.

A tegnapi gyűlés eredményeivel közreműködik majd azon, hogy visszaálljon hazánkban az egészséges birtokfejlődés, melynek révén kis és középbirtokosaink kétségbeesztő helyzete megjavul, terhei megkönnyebbülnek s így biztosítatik neki, a magyarnak, a nemzeti hegemonia, melyet már-már elvitat tőle az idegen kéz rémes terjeszkedése.

A helyes közigazgatási politikának inaugurálását mozdítja elő a palicsi gazdaggyűlés, mely felvértezi gazdáinkat egy

esetleges megrázkódtató válsággal szemben. Erősíteni, vagyonszerzésre fogja buzdítani a kisembert állami beavatkozás révén is ha kell. A kisüzemi birtokot támogatni fogja a nálánál erősebbek védőszárnyaival, a nálánál erősebbek együtt működésével. Megdönti a gépkorszak elvét, mely országszerte mezőgazdasági nagy üzemet akar; megdönti pedig azért, mert belátják gazdáink, hogy e nagyüzem mellett nem akad majd, aki a nagyüzem produktumait fogyasztaná és így nem lesz kereskedelem, ipar sem. Nem lesz egyszerűen azért, mert a nagyüzem révén kiszorított kisember még tömegesebben szalad ki az országból, mint szaladt ki eddig.

Mert mint Darányi hirdeti, nem elég az a haza üdvére, hogy a nagyüzem piacképes árut termeljen, nem elég pedig azért, mert ez a kisembereknek, a hazát fentartó tömegnek megsemmisítése.

Igen, egészséges kis és középbirtokos tályt kell teremteni, mely nemcsak termel, hanem fogyaszt is, amelynek körében, ha ereje van, virágozik az ipar és kereskedelem, amely biztosítja a hazának a véderőt, amire pedig még okvetlenül szüksége van a magyar hazának, ha élni,

ha bizton és jólétben akar élni. Erre van a magyar államnak ma elsősorban szüksége.

Igen, Magyarországnak Németország példájára kis és középbirtokos osztályból álló állammá kell fejlődnie nem a nagy gazdaságok rovására, hanem ezeknek védőszárnyai alatt és ez annál is inkább meglehet, mert van hozzá öserő, egészséges emberanyag, melynek biztosítása a magyar nemzet ereibe friss, pezsgő vért hoz.

Azt mondjuk, tonnyad a magyar nemzet fája. Hát ha tonnyad, a gyökerét gyógyítsák meg, a kis és középbirtokos osztályt mentse meg, hogy így a nemzeti élet minden megnyilvánulását összhangzatosan fejleszthessék az egészséges gyökér által felszívott táplálék révén. Kisbirtokosokra nehezedő terhek megváltását elősegítő intézményeket létesítsenek, akadályozzák meg az idegen kéz terjeszkedését a magyari telepítések révén. Ezekre fektessenek súlyt, követve Darányi példáját, támogatva őt munkájában.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A fülbemászkok.

— Paul Bonhomme. —

Midőn az ebédő faliorája elütötte az éjelet, Lardinois kinyitotta szemét. Felegyenesedett székén, melyen az újság olvasása közben elszunnyadt, s midőn lerázta magáról az álmoságot, tanakodni kezdett magában, hogy felmenjen-e s lefeküdjék, vagy pedig megnézzé-e a kertben, hogy a fülbemászkok beleestek-e a csapdába.

Rövid habozás után a fülbemászkok mellett döntött. A köcsög minden bizonynyal megtelek azokkal, melyeket most hoz fel a kertből s első gyűjtésének eredményével most már jelentkezhetik majd a patikában.

Mióta visszavonult a közigazgatási szolgálatól, itt élt visszavonultan Páris egyik külvárosában, a saját házacskájában és kitartó buzgalommal űzte a fülbemászkok vadászatának nemes mesterségét.

Az ötlet nem a sajátja volt, hanem egy régi iskolatársától eredt. Ennek a régi cimborájának arról panaszkodott egykor, hogy nem tudja, mivel pusztítsa ki ezeket a kártékony

férgeket, melyek tönkreteszik legszebb virágágyait. A barátja felkiáltott:

— Hogyan? Oly szerencsés fickó vagy, hogy sok nálad a fülbemászkó és ki akarod irtani a becses férgeket?

— Miért volnának becsesek?

— Hát nem tudod, hogy a fülbemászkoknak salétromtartalma van, s hogy a patikusok, malac- és majomfüvel keverve ezekből a férgekből gyártják a híres fülbemászkó-balszomot, melynél nincs áldottabb orvosság a világon?

— Igazán? — mondotta Lardinois, ki úgy érezte, hogy barátja most egészen új szemhatárt nyitott meg előtte. — Igazán? No, azt igazán nem tudtam.

És Lardinois ez időtől fogva buzgó tenyésztője lett a fülbemászkoknak. Valami lexikonból kisütötte, hogy ez a féreg különösen az árnyas és nyirkos helyet kedveli. Ennélfogva gondoskodott róla, hogy legyen ily hely a kertjében. Ott aztán felállította a csapdáit, — szájjukkal lefelé fordított virágcserepeket — melyek csakugyan tömegével csábították maguk alá a homályt és nyirkosságot olyannyira kedvelő fülbemászkokat. Minthogy pedig Lardinois attól tartott, hogy a nappali világosság elriasztja kedves állatait, elhatározta, hogy

csak éjjel, papucsban és a lámpa világosságánál közeledik hozzájuk.

A felesége ugyan sokszor csipkedte ez éjjeli szórakozásai miatt, de Lardinois nem bánta s minthogy ő nagysága most éppen egy-néhány napra Normandiában járt, gondolta, hogy él a jó alkalommal és megkettőzteti összefogdosott fülbemászkóinak létszámát.

Fogta hát a kanalát és a köcsögét és lámpájával felfegyverkezve a csapdákhöz osont, melyekben ezuttal oly rengeteg fülbemászkó volt, hogy színig megtölthette velük a köcsögét s újabb köcsögről is kellett gondoskodnia, hogy elhelyezhesse egész gazdag zsákmányát. A teli köcsöggel felment hát a konyhába, ott lefölte a köcsögöt egy tányérral, hogy a rabok valamiképpen szökési kísérletre ne vete-medhessenek, aztán visszatért a kertbe.

De abban a pillanatban, midőn kilépett a pitvar ajtaján, megbotlott, kissé erősebben találta megfogni az ajtót, semmint akarta volna. Már nem tudta megakadályozni, hogy az ajtó be ne csapódjék s minthogy kimerőben elfelejtette lehuzni a kulcsot, abba a kellemetlen helyzetbe jutott, hogy ki volt zárva a saját házából.

Megpróbálta még betaszítani az ajtót; hiu kísérlet volt az! S kívülről nem nyithatott be

1000 „PANAMA” Reichard
 = kalap érkezett =
 áruházába, melyek a mai naptól kezdve kiárusítatnak.

Fejérváry jubileuma. Bécsből jelentik: A hadsereg rendeleti lapja mai számában közli a királynak Fejérváry báróhoz intézett legfelső kéziratát. Ez a kézirat így szól:

Kedves gyalogsági tábornok *Fejérváry* báró!

Hadseregem történetében különösen emlékeztető napon ünnepli ön ötven éves jubileumát, mint a katonai Mária Terézia-rend lovagja, a mely rendet ön fiatal éveiben a san martinói csataterén végbevitt fényes tettei által érdemelt meg.

A mint becsülettel kezdte meg katonai pályafutását, annyira érdemekben gazdag maradt fél évszázadon keresztül és méltó ahhoz a rendhez, a mely csak a legkiválóbbakat emeli föl tagjaivá.

Ha katonai multjára való visszapillantása önt büszke örömmel tölti el, akkor nekem, mint e rend nagy-mesterének és dicső alapítójának szellemében kedves kötelességem, hogy önnek hálás elismerésem újabb jelét adjam, a mikor önnek a katonai Mária Terézia-rend lovagkeresztjéhez a *gyémántokat* adományozom.

Kivánom, hogy ez a ritka dísz még számos évig ékesítse önt teljes épségében s hogy állandó jóindulatomat szimbolizálja épp úgy, mint hadseregem tiszteletteljes érzéseit, a mely hadseregnek ön lovagias bátorságával mintaképe fog maradni.

Bécs, 1909 június 23.

Ferencz József s. k.

A király ma délelőtt hosszabb *magán-kihallgatáson* fogadta Fejérváry bárót.

A politikai válság.

A lemondott Wekerle-kormányának tegnapi utolsó tanácskozása után a válságban ismét stagnáció állott be. Politikai körökben a legnagyobb bizonytalanság uralkodik minden irányban. Bár a Wekerle-kormány felmentését megígérte a király s ezzel széthull a koalíció, mindazonáltal az az eshetőség is megvan, hogy a jelenlegi kabinet továbbra is hivatalban marad, kizárólag a választójog megalkotására.

Erre céloz *Kossuth* Ferencnek újabb kihallgatása, mely egyre biztosabbnak látszik.

E kihallgatás arra irányul, hogy *Kossuth* Ferencet esetleg a régi, vagy egy új koalíció eszméjének nyerjék meg, amely koalícióban ismét egyesüljenek a 48-as és a 67-es pártok, kibővülve az ószabadelvűekkel, akik a legközelebbi választási kampagnéban ismét aktív szerepet akarnak játszani. *Kossuth* Ferenc állítólag a jövő szombaton, vagy a következő hét első napjaiban utazik Bécsbe, hogy kihallgatáson jelenjen meg a király előtt. A király állítólag *Justh* Gyulát, a képviselőház elnökét is magához akarja hívatni, hogy mint a függetlenségi párt egyik legharciasabb tagját a saját tervének megnyerje.

Kossuth és *Justh* kihallgatásának újabb terve pár napra visszavetette a harci kabinet kinevezését. Hédeváry kabinetje hír szerint csak nyári kormány volna, amely csak az őszig akarná az időt kihuzni és semmitéle intézkedést sem tenne a válság végleges megoldására. Őszkor azután ez a nyári kormány a nyárral együtt elmúlna. Egy más verzió szerint azonban Hédeváry kormánya a választásokkal is megkísérelné s a választói reformot oktroj utján erőszakolná az országra abban a reményben, hogy az általános titkos választói jog alap-

ján összeülő parlament intézkedéseit úgy is jóvá fogja hagyni.

Az új koalíció.

Bécsi illetékes körök: *Kossuth* Ferenc audienciájának azt a feladatot tűzték ki, hogy a függetlenségi párt vezére egy újabb koalíciót hozzon létre, mely lényegesen megváltozott formájú legyen. Az új kabinet e szerint alakulna oly formán, hogy a pénzügyi tárcát egy 67-es férfiú kapná, míg a belügyminiszter gróf *Apponyi* Albert lenne.

A főispánok lemondása.

Gróf *Széchenyi* Viktor székesfehérvári főispán tegnap beadta lemondását. A többi függetlenségi főispán mindaddig nem fogja beadni lemondását, míg *Kossuth* határozatát nem tudják.

A társasvacsora.

A függetlenségi párt tegnap pártvacsorát adott, melyen igen sokan vettek részt. A vacsorán *Kossuth* Ferenc nem tartott beszédet, jóllehet ezt igen sokan várták. A miniszter elmaradt beszéde az újabb audienciával van összefüggésbe.

Lukácsot Wekerle javasolta.

A Nap tegnap esti számában »A politika szenzációja« címmel cikket közöl. E szerint *Lukács* nem a saját jószántából ment a királyhoz, hanem *Wekerle* tanácsolta a királynak, hogy küldje *Lukácsot* a függetlenségi párt nyakára.

rajta, mert bármint kérte is a felesége, takarékoságában sohasem szánhatta reá magát, hogy az ajtóra kilincset tetessen, melynek segítségével könnyű lett volna a kertből a házba jutni.

Lardinois ur tehát künnrekedt a házából éjjélkor, papucsban, hálóingben, rossz háziköntösben és kopott sipkával a fején hogyan mehessen lakatos után, aki képes volna ki nyitni — ha ugyan hajlandó volna reá késő éjszaka — a háza ajtaját?

Imígyen tépelődve, hirtelen nagyott ugrott, mint akit a tarantella csipett meg. Hízen be volt csukva a kert ajtaja is! A kulcsa pedig, szokás szerint, az ebédlő falán függött.

Mittevő legyen? A rácsos kerítésen nem vetheti át magát, mert nagyon magas. A szomszédokat sem zavarhatta föl, mert azok nagyon messze laktak tőle. Nem volt más menekvés, mint erőszakkal hatolni be a saját házába, ha ugyan történetesen arra nem vetődik egy későn hazatérő polgártárs, aki lenne oly szives és elmenne kedvéért a lakatoshoz.

De nem jött senki. Végre azt hitte, hogy szerencsés gondolata támadt. Benyitott a kert szerszámos bódéjába és talált benne egy feszítő vasat. Azzal nekiment a ház egyik ablakának. E pillanatban léptek zaját hallotta az utca felől

s lámpájának világosságánál látta, hogy két rendőr ugrik le kerékpárjáról a kert rácsos kerítése előtt. No, ez nem remélt szerencse volt!

Közeledett is nyomban a Gondviselés e küldötteihez és szépen elmondta esetét, — a fülbemászókról sem feledkezve meg — kérte őket szépen, hogy ne sajnálják a fáradságot és szőlitanának oda egy lakatost.

De kised beszéde ugyancsak eltévesztette hatását.

— Kérem, — mondotta az egyik rendőr — nem volna oly szives, követni bennünket az őrszobára?

Lardinois alig hitt a füleinek.

— Az őrszobára? Ugyan miért? Kinek is tart ön engem?

— Ott majd felvilágosítják róla . . . Jöjjön velünk!

— Hogy azt megtehessem, ki is kellene mennem a rácsoskapun. De annak a kulcsa is a szobámba van bezárva.

A két rendőr egymásra nézett, mintha azt mondaná egymásnak:

— Mégis csak sok, hogy milyen vakmerők és szemtelenek ezek az apacsok!

Fenhargon pedig így szóltak: — Sziveskedjék talán azon az uton jönni ki, amelyen

bement . . . Nyilván otthonos az efféle testgyakorlatokban!

Lardinois kövé meredt. Semmi kétség, betörőnek tartják. Igyekezett meggyőzni tévedésükről a rendőröket. De az egyik türelmetlenül félbeszakította.

— De most már jó lesz befogni a száját!

Hallott már ilyet a világ? A gazfickó, kit feszítővassal és tolvajlámpával a kezében tetten érnek, még trétát akar üzni a rendőrökből.

A két rendőr már a fa'hoz is támasztotta kerékpárját és revolverrel a kezében akart véget vetni a játéknak, midőn gyors léptek zaja hallatszott az utcán.

Egy szerencsétlen ember közeledett futva a rendőrökhöz.

— Jaj, — kiáltotta már messziről — jöjjenek velem. Éppen a kapitányságra készültem. Betörték náiam

— Betörték? Hol?

— Ott! — kiáltotta lelkeszkadtán — a szomszédos utcában. Párisból jöttem az éjjeli vonaton s mindent a legnagyobb rendetlenségben találtam . . . Oh, a nyomorult gazemberek!

A két rendőr néhány szóval felvilágosította a helyzetről.

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekepálya.

3 millió utcák burkolására.

Az általános kövezési program.

Senki előtt nem szorul bővebb magyarázatra, hogy Nagyvárad város utcái nagyon elvannak maradvá. Igen sok utcán még a legprimitívebb rendezésnek sincs nyoma. Az általános kövezés programját már egy évtized óta sürgetik, de annak kiviteléről fedezet hiányában komolyan még eddig alig beszélhettünk. Meg kellett tehát elégedni azzal, hogy a legszükségesebb munkákat teljesítettük.

Most azonban elkészítette a városi mérnöki hivatal az általános csatornázás tervét és költségvetését. Éppen ez azonban világosan mutatja, hogy még jó ideig alig gondolhatunk annak teljes megvalósítására, mert 3 millió koronánál is többre kerülne.

A főmérnök a tanács óhajtásához képest, külön választotta a Szent László-tér, Nagypiac és az utóbbival kapcsolatban a Szarvas-sor rendezésének kérdését.

A Szent László-tér kocsijait és gyalogjáróit aszfalttal burkolnák, míg a jelenlegi piacrészt, ahol árulnak, aszfaltba helyezendő cementműköből raknák ki, hogy később, ha parkirozók esetleg a teret, a burkolat felszedhető legyen. Az egész teret azért nem ajánlatos aszfalttal burkolni, mert nyáron a súlyos bakok alatt az aszfalt összerücskölnék.

A Nagyvásártér egyes részeit és a szénapiacot kőzöskő burkolattal látnák el, a mézpiac területét pedig kavicsolnák.

A Szent László-tér ilyen rendezése 314.452 koronába, a Nagypiac tér és Szarvas-sor rendezése 214.531 koronába, a Szarvassoron szükséges kisajátítás 23.000 koronába, tehát összesen ezen munkálatok 551.983 koronába kerülnek.

Ennek fedezése céljából tervezi a gazd. tanácsnok a piaci helypénz felemelését.

A város többi utcái.

A Szent László-tér és Nagypiac-tér rendezésétől külön választva készítette el a főmérnök a város általános burkolási programját.

Ebbe azokat a legszükségesebb burkolásokat vette fel, amelyek a város érdekeit a közel jövőben érintik.

1. Első sorban fel van ebben véve a Szent László-térbe torkoló utcák kocsijának és járdájának aszfaltozása, u. m.: Kossuth-, Zöldfa-, Kert-, Kapiczinus- és Pável-utcák. Ezek költsége 228,247 korona.

2. Továbbá a kocsutak bazalt kiskő burkolással láttatnának el: Kolozsvári-, Baross-, Gilányi-utcákon, a Bányasoron, Aradi-uton, továbbá a Rákóczi-uttól a 3. vashidig és ezentul a Teleky-utcáig terjedő utvonalon, nevezetesen a Muzeum-ut Schlauch téri része, Széles-, Vitéz-utca és ennek folytatása a 3. hidig, továbbá a Vártér és Vámbáz-utca.

Vitéz-utca folytatásában a 3. hid feljárdájáig gránit szegély között homokjárda.

Ezen 2. pont alatti munkálatok 812,703 koronát igényelnének.

3. Öntött aszfalt gyalogjárók: Széles-, Temető-, Nogáll-, Fűzes-utca alsó része, Vízvezeték-utca, Templom-tér, Beöthy Ödön-, Bem-, Damjanich-, Pece-, Hentes-, Szabadság-, Timár-utca, Káptalan-sor, Rulikovszky-ut, Balassa-tér, Bányasor, Malom- és Báthory-utcák. A Káptalan-sor a Muzeum-utcától a székesegyház oldalán ki a temetőig 2 méteres széles gyalogjárót kapna.

Ezeknek a költsége 284,807 korona.

Az ezen munkálatok folytán kikerülő körröskövel az összes külvárosi utcákat rendeznék.

Ha ezen három tételben foglalt költségekhez hozzávesszük a Szent László-tér és Nagypiac rendezésének fentebb kitüntetett összegét, kitűnik, hogy az összes itt felsorolt burkolásokra 2.348,102 korona lenne szükséges.

Azonban még ez sem lenne a város tökéletes burkolása, mert szükséges, hogy Olasziban a Rákóczy-utba torkolló főbb utcákat, u. m. a Rimanóczy-, Nagy Sándor-, Szalárdi-, Szilágyi Dezső-, Uri-, Szaniszló-utcákat és a Széchenyiteret is végleges burkolattal, vagyis az uttestet is aszfalttal lássuk el. Ez mintegy 500,000 koronát igényelne, tehát összesen, mintegy 3 millió koronát kellene áldozni, hogy elmondhassuk, miszerint Nagyvárad burkolása megfelel a városi igényeknek.

Ezen óriási összeg évi amortizációjára mintegy 200,000 korona volna szükséges.

Hogy ezt megbirja a város, vagy a vonatkozó szabályrendeletet kell megváltoztatni, a háztulajdonosok bevonására nézve, vagy a közeveivám felemelésével, vagy végül közköltő emeléssel kell fedezetet teremteni.

Kéri a főmérnök, hogy ez iránt hallgassák meg a főszámvevőt.

Együttal kéri, hogy Uri- és Borz-utcák aszfaltozását, tekintettel a posta palota építésére, soronkívül tárgyalassa a város.

A csendőriskola és Debrecen.

A Nagyváradon felállítandó csendőriskola mint előre volt látható, Debrecennek nem lesz kedves dolog. Annyival is inkább, mert Debrecen városának csendőrkerületi parancsnoksága van, tehát jobban számíthatott az iskolára, mint Nagyvárad, ahol csak szárnyparancsnokság van.

Hogy az iskola tényleg fáj a debrecenieknek, mi sem bizonyítja jobban, mint a debreceni közvéleményt képviselő debreceni sajtóban megjelent cikkek. A lapok panaszkodnak az iskola miatt, azonban nyomban vigasztalódnak is azzal, hogy az iskolát csak ideiglenesen kapta meg Nagyvárad, tehát kilátás van rá, hogy véglegesen ők fogják megkapni. Aztán ebben a reményben sem biznak és féltik a kerületi parancsnokságot.

Azt írják ugyanis, hogy az iskolát követni fogja a kerület áthelyezése is. A dolognak pedig ilyen formában semmiféle alapja sincsen. A kerület áthelyezése iránt, mint illetékes helyről értesültünk, ez ideig egyáltalán nem tettek lépéseket. Az iskola felállításának ideiglenességét pedig félremagyarázza a debreceni sajtó, minthogy félremagyarázta azt a nagyvárad közönség legnagyobb része is.

Ugyanis a csendőriskola ideiglenessége alatt korántsem az értendő, hogy egy bizonyos terminus után az iskolát más városba helyezhetik át mint egy katonai ezredet, hanem az, hogy ha három év alatt nem válnék be, úgy végleg megszűnik az iskola, tehát Debrecen azt semmi esetre sem haphatja meg.

— Micsoda? — ordította s olyanformán nézett a rácsok kapun át Lardinoisra, mint a hogy a ketrebe zárt fenevadat nézi az ember. — Itt van? . . . Oh, a nyomorult! . . . Oh az akasztánivalól!

Megfenyegette az öklével:

— Zsivány, vissza fogod adni a nyolcszáz frankomat!

Aztán a rendőrökhöz fordult:

— De tartóztassák már le! . . . Voltaképpen mire várnak?

A dolognak az lett a vége, hogy a kifosztott egyéniség maga vert fel egy lakatost és szerencsésen kinyitották a kalitkát, melyben Lardinois csakugyan úgy tombolt, mint a fenevad. A betörőknek pedig ezalatt bőséges idejük volt, hogy eltüntessék minden nyomukat.

Lardinois most szemtől-szemben állt a rendőrökkel s némiképen lecsillapodott, a midőn megérkezett a helyszínére a kerületi kapitány is, kit telefonon vertek fel legédesebb álmából. A terhelt azzal a kérdéssel fordult a kapitányhoz, hogy ha már lakatost hívtak, nyitassák ki lakásának ajtaját, akkor majd megállapíthatják, hogy minden, a mit mondott, szóról-szóra igaz s hogy ő senki más, mint Lardinois, e ház tulajdonosa.

Ez már sok volt a kapitánynak is.

— Micsoda? — kiáltotta, és fuldokolt dühében. Gyönyörű ötlet, mondhatom! A rendőrök és kapitányuk töressenek fel lakatlan házakat, a betörő ur kedvéért!

És Lardinois urat bekisérték a kapitányságra.

Nem maradt ott tulságosan sokáig, mert másnap kora reggel, szomszédok valómása alapján, szabadon bocsátották. Sőt a rendőrkapitány még bocsánatot is kért tőle, de egyben ellátta azzal a tanácsal is, hogy ne háborítsa tovább saját éjszakáit a fülbemászók miatt, mert a fülbemászó-balzsam már kiment a divatból s nem is tartják többé a patikában.

Midőn Lardionisné hazatért Normandiából, Lardinois fölöslegesen tartotta, hogy közöljön vele bármit is a tragikus éjszaka történetéről. De volt olyan óvatos, hogy kívülről is kilincset veretett a pitvar ajtajára, — a mi feleségének régi óhajtása volt.

— Nagyon szép ötlet, hogy gondoltál rá — mondotta ő nagysága.

Lardinois sokat jelentősen mosolygott.

— Nem elég-e kívánnod valamit, hogy nyomban teljesítem óhajtásodat?

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sétatokok, harisnyák, övek, női kiegészítők, nyakkendők, pénz-, szivar és dohánytárcák, tajtékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

Ez ideig nem foglalkoztunk azzal, hogy kinek az érdeme, hogy Nagyvárad kapta meg a csendőriskolát. Nem foglalkoztunk vele, mert a csendőriskola felállításának híre annyira meglepett mindenkit, hogy nem is érdeklődtek utána. Utána jártunk a dolognak és a következőket tudtuk meg:

A csendőriskola eszméje még csak embrióban volt, mikor *Sebeszta* Ottokár nagyváradai szárnyparancsnok azonnal felkereste *Glac* Antal főispánt és tudatta vele, hogy az országban egy kísérleti csendőriskolát állítanak fel.

Glac Antal főispán, aki a város érdekeiért már számtalanszor exponálta magát, most is lelkesen karolta fel az iskola ügyét, azonnal tárgyalásokat kezdett előbb *Rimler* Károly polgármesterrel, majd mindketten a belügyi és honvédelmi miniszteriumokkal.

Az iskola megnyerése korántsem ment könnyen. *Glac* Antal főispán igen sokszor utazott ebben az ügyben a fővárosba és addig járt a dolog után, míg a mai eredményre jutott.

Az iskola megnyeréséért az elismerés tehát elsősorban *Glac* Antal főispánt, másodsorban pedig *Rimler* Károly polgármestert és *Sebeszta* Ottokár szárnyparancsnokot illeti.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Személyi hír.** *Glac* Antal főispán tegnap este hazaérkezett Nagyváradra és átvette hivatalának vezetését.

* **Társas vacsora a táblai elnök tiszteletére.** A nagyváradai kir. bíróság bírói, ügyészi és jegyzői kara június 26 án, szombaton este 8 órakor b. *Szentkereszty* Zsigmond táblai elnök tiszteletére társas vacsorát rendez a Fekete Sas I. emeleti Vigadó kistermében.

* **A városi villamosmű jövedelmezősége.** *Schlakter* Károly, a budapesti központi villamosművek igazgatója Nagyváradon időzik. Itteni tartózkodásának célja, hogy az itteni városi villamosmű üzemét és kezelését tanulmányozza, abból a szempontból, hogy miként lehetne a művet jövedelmezőbbé tenni. A kiváló szakértő, mint értesülünk, dr. *Károly* Irén tanár, villamosfelügyelő bizottsági tag indítványára hívták meg Nagyváradra.

* **A csendőriskola felállítása.** A Nagyváradon felállítandó csendőrségi továbbképző iskola ügyében, mint írtuk, *Várady* Ede csendőralezredes Nagyváradon időzött, mint a belügyminiszter kiküldötte, hogy Nagyvárad városával az iskola felállítására nézve a szerződést kösse meg. A helyiséget az ideiglenes iskolának a város adja s e célra átalakíttatja a régi járványkórház 8 pavillonját, továbbá 3 tantermet és egy étkezőt építtet. Ha pedig 3 év

után véglegesítik az iskolát, 1500 hallgatóval és a tanári karral, az iskola részére a város megfelelő épületeket köteles adni. A város ingyen tartozik adni vizet évi 4100 köbméterig és világítást évi 60,000 hektovatt fogyasztásig. Mindezekkel szemben a belügyminiszterre nézve kötelező, hogy ha az ideiglenes iskolát, vagy három év után a végleges iskolát más városban állítják fel, illetve Nagyváradról elviszik, a körülbelül 70,000 korona költséget a városnak a belügyminiszter megtéríti, valamint akkor is, ha az ideiglenes iskolát egy éven belül teljesen bezárják. Ha azonban egy év után bezárják és sehol másutt fel nem állítják az ideiglenes iskolát, vagy 3 év után a végleges iskolát, mivel talán nem vált be, nem állítják fel, Nagyvárad városának semmit sem térít vissza a belügyminiszter. A megkötött szerződést az összehívandó rendkívüli közgyűlés elé terjesztik jóváhagyás végett. A 70,000 koronára rugó építkezést, mivel rendkívül sürgős, árlejtés mellőzésével adja ki a városi tanács.

* **A Pecze-szabályozás hátralevő munkái.** A Pecze-patak árapasztó csatornájánál szükséges vízostómű, szifon, továbbá a Kommandáns-réti zsilip építési munkálataira tegnap tartották meg az árlejtést a városnál. A beadott ajánlatok a következők: *Molocco* Péter r. t. (Budapest), a vízostómű elkészítéséért kér 14828 K, s szifonért 8092 K, a zsilipért 4778 K, vagyis a három művet 26453 K-t építi; — *Rela* Mór (Bpest), mind a három munkát 44168 K; — *Inczé* Lajos és társa a 3 munkát 31661 K; — *Rosenberg* Izó a 3 munkát 32817 K; — *Kemény* Béla mérnök a 3 munkát 40755 koronáért, de ebből 3% engedménnyel hajlandók megépíteni. — A legelőnyösebb ajánlatot tehát a *Molocco* Péter r. t. adta be.

* **Uj bárók.** A király a *Hatvany-Deuts* Sándor, József, Károly és Béla nagybirtokosok és nagyiparosoknak, valamint törvényes utódaiknak, a közjótékonyaság és közgazdaság terén szerzett érdemeiért a magyar bárói méltóságot adományozta.

* **Tanító mint kivándorlási ügynök.** Tegnap számunkban a fenti címmel megírtuk, hogy *Straut* Vazul *vasandi* görög keleti segéd-tanító titkos kivándorlási ügynökkösködés miatt bírósággal büntetve lett és hogy fegyelmi vizsgálat is van ellene a fenti ügy miatt folyamatban. Tegnap e híradásunkra *Straut* Vazul Nagyváradról levelezőlapot küldött szerkesztő segítségbe, melyen kéri, hogy a nevet igazítsuk ki, amennyiben a büntetett tanító nem ő, hanem a *vózsafalvai* tanító volt. Nem tudjuk, hogy rosszakaratból, vagy miféle szándékból írta *Straut* e lapot, de az tény, hogy mi látuk azt a miniszteri leiratot, amely titkos kivándorlási ügynökkösködés miatt *Straut* Vazul vasandi tanítót bünteti meg és ő ellene indítja meg a fegyelmi vizsgálatot.

* **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter dr. *Markovits* Minály gyulai kir. járásbírói joggyakorlókat a belényesi járásbíróshoz jegyzővé nevezte ki.

* **Szent László ünnepe.** A Katolikus Kör által rendezendő Szent László ünnepély iránt városszerte nagy az érdeklődés. Mindenki szerencsés gondolatnak tartja, hogy most, mikor

a szent király ünnepe vasárnapra esik, kiváló fénytel és széles keretben üljék meg azt annak a városnak a közönsége, a mely város mindent Szent Lászlónak köszönhet. A meghívók kézbesítése folyamatban van.

* **Hány katolikus van az Egyesült Államokban?** A hitélet és a bizalom erősítésére nem árt tudni azt sem, hogy a keresztény katolikusok száma miképpen növekszik az Egyesült Államokban s a fenhatósága alá tartozó területeken. — Évről-évre kerek nyolcszáz ezer emberrel több a katolikusok száma csak az Egyesült államok területén! Nevezetesen, hogy ebben a nagy számban nem annyira a születések, még a bevándorlások sem, hanem a visszatérések viszik a főszerepet, melyek a sokféle felekezetekből évenként sok százezerrel gyarapítják a Krisztust hívők igaz táborát. Az Egyesült Államok egész területén összesen huszonkét millió és háromszáz ezer katolikus él. A papok száma tizenhatezer. A templomok száma tizenháromezer. Van 84 papnevelő intézet. 250 fiu- és 700 leánynevelő intézet. Az apácák száma ötvennyolcezer.

* **Kitüntetés.** Ő felsége *Novák* Kamil a gyulai törvényszéki elnöknek, címzetes kuriai bírónak nyugdíjazása alkalmából hű és buzgó szolgálata elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

* **Vasuti baleset.** A tegnapelőtti budapesti gyorsvonat, mely Törökszentmiklós állomáson kisiklott, *Szokoly* Tamás országgyűlési képviselőn kívül több nagyváradai utast is vitt magával. Az utasok között volt a *Wörischoten*-ben utazó *Várady* István nagyváradai tanító is, aki a következőképpen írja nekünk a vasuti balesetet. A Budapest felé robogó gyorsvonat teljes gyorsasággal robogott be Törökszentmiklós állomásra. A pályaudvaron egy váltón kellett keresztül haladni a vonatnak. A váltón a mozdony és étkező kocsi áthaladt, azonban a következő kocsi első kerekei előtt a váltó visszapattant és a kocsik mintegy 200 méteren át külön sín páron futottak. Amint távolodtak a sín párok egymástól, annál jobban feszült a kocsik összekötő kapcsa, míg egy első osztályú kocsinál annyira megfeszült, hogy a sín párt feltépte a kerék és a kocsi felborult. Az oldalt dönt kocsiban az utasok megsérültek, ezek között volt *Szokoly* Tamás országgyűlési képviselő is. Életveszélyes sérülés azonban nem történt.

* Mai számunkkal veszik igen tisztelt előfizetőink a postautalványt, melynek felhasználásával kérjük a **hátralékok és előfizetési díjak** mielőbbi szíves beküldését.

* **Adomány a gyermekkorházra.** A Nagyvárad városi vasut r.-t. igazgatósága a Szaroveszky-Gyermekkorháznak az ambulans szegény beteg gyermekek részére kiszolgáló ingyen gyógyszerre küldött 50 koronát ez uton is hálás köszönettel nyugtázza a Gyermekkorház igazgatósága.

* **Nagy viharok meggyeszerzte.** Tudósítónk mindenneől azt jelentik, hogy tegnap délután a gyümölcstermes tetemes károkat szenvedett a szélvihar által. A hirtelen keletkezett fergeteg ledöntötte a vetést s megtépázta a nemrég elvirágzott szőlőt. Így az éiesdi járásban valóságos isenitélés volt. A vihar gyökerekről tépkedte ki a fákat, felszakította a háztetőket. Hogy mily arányokat öltött a vihar, mutatja az is, hogy az Éesd felé ügető üveges

Nincs többé lábfájás

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő fölé vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

kocsik, melyek a feketeerdei hutából szállítják az árut a vasúthoz, a szélvihar következtében egymásután felborultak s behemperegtek az árokba. A kocsi tartalma természetesen összetört. Ugyanily mérvű volt a tenkei, margittai, vaskóhi, székelyhidi járásokban is, hol alig maradt egy-két szem gyümölcs a fán a nagy szél következtében. A kár mindenütt igen nagy. Több helyen a megyében jég is esett.

* **Nyilvános nyugtázás.** A brátkai nyári multság számadásait most készítette el a rendezőség. E szerint a multság jövedelme 427 korona 20 fillért tesz ki. A kiadás 397 korona és 74 fillér, így a tiszta bevétel 29 korona 46 fillért tesz ki. A tiszta jövedelem az országos gyermekvédő liga javára lett fordítva.

* **Fuvarosok nyilvántartása.** A rendőrkapitányi hivatal a fuvarosok nyilvántartását elkészítette, felhívja a rendőrség azon fuvarosokat, kiknek szekerei számot még nem kaptak, hogy számjaik átvétele végett a fuvarosok önképző egyesületében 8 nap alatt annál is inkább jelentkezzenek, mivel a számot sem kapott szekereket a fuvarozásból kiltitja a rendőrség.

* **Uj beosztás a postán.** A posta- és táviratigazgatóság a biharmegyei Beznye, Feketeapatak és Nagypatak községeket folyó évi június hó 30-ával a nagybárdi posta távbeszélő hivatal postai és táviratforgalmi köréből kivonta és folyó évi július hó 1-től kezdve a brátkai posta távbeszélő hivatal postai és táviratforgalmi körébe osztotta be.

* **Elfogott tolvaj.** E hó 25-én délelőtt az állomáson Rácz Lajos nagyváradi lakos földműves a Bors felé induló vonata várakozott, hogy elutazzék. A III-ad osztályú váróteremben hozzácsatlakozott Szabó Lajos vasuti alkalmazott, aki látván azt, hogy Rácz nyakában levő zacskóban több száz korona pénz van sőt fizettetett vele, lebeszélte utazási számdékáról és elcsalta anyjának Ferencz-utcai lakására azzal az ürügygel, hogy a menyecske-nek fontos beszélni valója van Ráczczal. Az időses bácsinak hajlama volt a társalgásra és bérkocsira ülve elment a lakásra Szabóval. A lakásban nem találtak senkit, Szabó ellenben lefektette a divánra Ráczot és megbiztatta, hogy csak várjon, mindjárt jön az asszony. Rácz a várakozás alatt elaludt és mire fölébredt, vagy másfél óra múlva a nyakában levő zacskó 320 korona pénzzel, ugyszintén zseb-órája láncostul s természetesen Szabó Lajos is eltűntek. A káros ember panaszt tett a rendőrségen és a nyomban megejtett puhatólás során kiderült, hogy Szabó Marosvásárhelyre utazott és ott lakó sógoránál helyezte el 300 koronát, a többi pénzt pedig elköltötte. A rendőrség táviratilag indézkedett. Szabót Marosvásárhelyen elfogták, az oda küldött rendőrellenőrnök közbejöttével a pénz is megkerült s most már Szabót visszakísérik Nagyváradra.

* **Öngyilkos leány.** Árpád községből jelentik, hogy ott tegnap délelőtt egy fiatal 23 éves leány, *Sebesi Sára* szerelmi bánatában a község határában levő kutba ugrott. Mire észrevették sötét tettet, megfúlt a kut vizében.

* **Fiatal betörők.** Stern Vilmos villany-szerelő tegnap éjjel 11 óra előtt betelefonált a rendőrségre, hogy a padláson betörők járnak. A rendőrségről kiküldött 4 rendőr a padláson elfog a Már Károly 18 éves és *Szodola Antal* 17 éves cipész inasokat és Márnál egy fogópisztolyt és 7 lötlényt is találtak. Az ártatlanságukat hangoztató két jómadarat, akik egyébként is szökött tanoncok, bekísérték a rendőrségre és folyamatba tették ellenük az eljárást.

x **Tündérváros Nagyváradon.** Mert csakugyan tündérvárosnak lehet nevezni Paizs

Béla vendéglős kertjét, — a melyet a *„Világ-közepéhez”* címez és a Bethlen utcában van. Vannak ott gyönyörű szőlőlugasok — családok és magán társaságok részére — téli és nyári kuglizó, rossz idő esetén fényes fedett helyiség.

x **Magyar Bohémvilág.** Szerkeszti: Szerdahelyi Sándor. Irókról, újságírókról, színészekről, poétákról, zeneszerzőkről, festőkről, szobrászokról stb. Bér, Honti, Pogány, Sarkadi stb. rajzaival 8 korona helyett csak 3 korona a Benkő antiquariumban.

x **Nemzeti kert.** *Kecskeméthy* István kert utcai *„Nemzeti-szálloda”* kerthelyiségében minden este belépődij nélkül mozgófénykép-előadás tartatik. A mai műsor a következő: Tengeri ütközet (szenzációs) A másoló bosszúja (szenzációs bohózat). Anyátlanul (dráma). Viszsaemlékezés a kandalló mellett. Keressd meg kenyeredet. Nelly a szép szobaleány.

x **Megszűnt a drágaság.** Nagy a panasza városszerte, hogy nagy a drágaság, kevés a jövedelem. És mégis, hogy van az, hogy a hölgyek drága ruhákban, az urak panamakalapban, a gyermekek finom cipőkben járnak? A válasz nyílt titok — erről beszél Nagyvárad és Biharmegye apraja és nagyja. *Cziller* Imre nagyáruházában minden divatos, finom és olcsó.

x **Hegyi üdülőhely Nagyváradon.** A nagyváradi közönség bár nem szűkölködik a nyári helyiségekben, mégis örömmel üdvözlö az ismert *„Karger”* féle vendéglő kerthelyiségeinek megnyitását. Uj a bérlő is és ezuttal szakember *Lobermayer* Ferenc áll az üzlet élén. Aki ismeri ezt a maga nemében páratlanul gyönyörű kerthelyiséget a hegy tövében, hol a legforróbb nyárban is hűs a levegő annak felesleges dicőzni, aki pedig nem látta látogassa meg egyszer és állandó vendége lesz a vendéglőnek.

x **Az Európa-szállodában** minden délután 4 órától zene, melyet *Ponta Kálmán* jó szolista kitűnő zenekara szolgáltat. Ugyanott elsőrangú mozgófénykép-előadás van minden este, belépődij nélkül. mai műsor a következő: A lelkiifurdaás (dráma). Az ügyetlen bűvész (kacagtató). Nőcsábító cigányprimás (dráma). Ruhamosás hajdan és most (tanulmányos, színes) Az életmentő Fetisch (nese). Olympiai játékok Párisban (sport, színes) 500 méter. A sztrájkörő (nevetető). Önagysága férjét várja (komikus, színes).

Ismét a cigányok.

Tenkei tudósítónk ismét a cigányok garázdálkodásáról tesz jelentést. Tegnap délelőtt úgy 11 óra tájban behatoltak a falu főutcájában egyházhoz, hol egy öreg asszony egyedül lakot.

A cigányok hatalmas husángokkal felfegyverkezve az asszonyra rohtottak s követelték tőle, hogy adja elő a pénzét, mert ha nem teszi, agyonverik.

Miután azonban az asszony ezt nem tette, reárohantak, összekötötték s fojtogatni kezdték. A lármára azonban szerencsére elősiettek a szomszédok s az asszony segítségére mentek. A cigányoknak ép annyi idejük maradt, hogy a kerten keresztül elmenekülhettek.

Csakhamar megjöttek a csendőrök is és üzöbe vették a rablókat, de eredmény nélkül. Délután híre járt a faluban, hogy a falu szélén egy cigánykaraván ütött tanyát, kik olcsó pénzért kínálnak arany és ezüst tárgyakat. A csendőrség csakhamar letartóztatta az egész kara-

vánt, gondolva, hogy ők követték el a dél-előtti rablási kísérletet.

Szembesítették az asszonnal, ki ellenben azt állítja, hogy nem azok törtek be hozzá, mert úgymond, nincs köztük az a legény, ki őt összekötözte és fojtogatni kezdte.

Igy a csendőrök, miután nem találtak náluk semmi gyanus tárgyat, szabadon bocsátották őket; a főszolgabíró pedig széles körben eszközendő nyomozást rendelt el.

Nemrégiben ugyancsak a tenkei járásban az országúton egy 3 kocsiból álló cigánykaraván követett el több rendbeli rablást s ezek közül csak egy legényt sikerült a csendőrségnek elfogni. Azt hiszik tehát, hogy egy szervezett bandával állnak szemben.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Faust. (Szojer Ilonka és Erdős Richárd fellépte.)

Szombat: Faust (Szojer Ilonka és Erdős Richárd fellépte.)

Vasárnap d. u.: Boccacio; este: Császár katonái (Csontos Gyula fellépte.)

Bőregér.

Szojer Ilonka vendégszereplésének köszönhetjük a legszebb zenéjű operettek egyikének felújítását, melyben tegnap Adél szobaleány szerepét játszotta a művésznő. Végtelenül kedves és bájos volt s a mellett gyönyörűen énekelt. Különösen nagy sikert aratott a második felvonás hangverseny jelenetében betétképpen énekelt Boleroval, Verdi Szicíliai vecsernye c. operájából. A rendkívül nehéz darabot tüneményes koloratúrával, pontos, tiszta staccatokkal s gyöngysorhoz hasonlóan egyenetlen futamokkal diszitve énekelt végig s a sok tapsra meg kellett ismételnie.

Az előadás egyébként is a lehető legjobbak közé tartozott, Károlyi, Kassay, Toronyi, Asszonyi, Sik már ismert szerepeikben teljes sikert arattak. Érdekesen tarkították az előadást *Latabárnak*, a Royal cabaret tagjának művészi előadott orosz táncai.

—d.

Szojer Ilonka bucsuja. Nagyvárad közönségének becéző szeretete s őszinte rajongása a nagy művésznő iránt ma impozáns módon nyilatkozik meg a színpadon, Már csütörtökön elkelt minden jegy a mai előadásra és ely nagy az érdeklődés a *Faust* előadása iránt, hogy tegnap mindentelől késő estig a *Faust*-előadásra szóló jegyért ostromolták a színházi irodát. *Erdélyi Miklós* igazgató a közönség nevében kérte a nagy művésznőt, hogy szombat este ismételjék meg a *Faust* előadását. *Szojer* Ilonka a nagyváradi közönség iránt érzett szeretetével kész örömmel vállalkozott, hogy a farszto szerepet holnap este ismét eljátsza. Így szombaton alkalma lesz az érdeklődő közönségnek *Szojer* Ilonkát a *Margaréta* pompás szerepében láthatni. A két operaelőadás érdekességét fokozza, hogy *Mefistö* szerepét az opera egyik legkiválóbb művésze *Erdős Richárd* játsza. A szombati előadásra már ma megvált-

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztükben Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad
Rákóczi-ut. Telefon 130.

hatók a jegyek a Szigligeti-színház nappali pénztáránál.

Csontos Gyula vendéggjátékai. Csontos Gyula a Magyar Színház kiváló művésze vasárnap este kezdi meg vendéggjátékainak sorozatát. Csontos Gyula, aki a múlt szezonban a fővárosban feltűnően nagy és értékes sikereket aratott, legjobb szerepeiben lép föl Nagyváradon, Vasárnap este *A forradalmi nászban*. Hétfőn: *Császár katonái*. Kedd: *Szerecsse fia*. Szerda: *Gretchenben* mutatja be sokoldalú művészetét.

Boccaccio. Vasárnap délután ezt a bájos muzsikaju szép operettet adják fél helyárrakkal a színházban. A darab főbb szerepeit *Károlyi Leonán*, *Diósi Nusin* kívül a társulat elsőrangú erői játsszák.

IRODALOM.

☒ **A Szigligeti társaság közgyűlése.** A Szigligeti társaság vasárnap délelőtt 10 órakor tartja meg a város háza kistermében rendes évi közgyűlést, melyre *Rádl Ödön* ez uton hívja meg a tagokat. A közgyűlés tárgysorozata a következő. 1. Főtitkári jelentés a társaság 1908. évi működéséről. 2. Az 1908. évi zárszámadások. 3. Az 1909. költségvetésről előkészítés. 4. Jelentés a Szigligeti Ede életrajzát és irodalmi működését ismertető műre kiírt pályázatról. 5. Az alapszabályok több pontjának módosítása. 6. Általános tiszteletdíj. 7. Tiszteletbeli tagok választása. 8. Indítványok.

☒ **Hajnal.** Az amerikai magyar katolikusok lapjának júniusi füzeté a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: *Rieckert Jenő*: Hazátlanok közt. *Messerschmidt Géza*: Az Ur napján. *Böhm Károly*: Junius 16. A missiók földjéről. *Szent Péter és Pál ünnepe*. *Sztroiny Antal*: Az irországi kunyhó. *Gröss Ferenc*: A katolikus Rómában. Apróbb közlemények.

Z E N E.

A főispán dalai. A mi poéta lelkü főispánunk hogy mennyire magáévá tesz egy-egy ügyet, melyet kezébe vesz, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy még anyagi áldozatoktól sem riad vissza, csak hogy diadalra juttassa az ügy érdekében kezébe vett lobogót. Ilyen odaadással vezeti *Glacs Antal* főispán a Bmke ügyeit is. Legujabban például, hogy a Bmke anyagi erejét növelje, a főispán kiadta saját szerzeményű dalait és a zamatos magyar stílusú zenedarabokat az ország minden főispánjának megküldötte füzeteként 9 koronáért. A betolygó pénz a főispán a Bmke részére adományozta. A főispánok legnagyobb része már be is küldte a kottákért járó összegeket. A tegnapi nap folyamán több mint 200 korona érkezett a kották árán a Bmke részére.

TANÜGY.

△ **Érettségi a keresk. iskolában.** A nagyvárad felső kereskedelmi iskolában június 23-án fejezték be az érettségi vizsgálatokat. Az eredmény teljesen kielégítő. Jelesen érettek lettek: *Altmann Mór*, *Bosnyák Pál*, *Goldmann Tibor*, *Hirsch Lajos*, *Horváth Lajos*, *Láng Vilmos*, *Léb Lajos*. fél érett lett *15*, egyszerűen érett *26*.

△ **A slójdntanfolyam szeptemberben lesz megtartva.** Tegnapi számunkban részletesen foglalkoztunk a slójdntanfolyam ügyével. Ráműtattunk arra, hogy a tanfolyamnak szeptember

haviában leendő megtartása egyáltalán nem ütközik semmiféle nehézségekbe és akkor minden tanító szívesen vesz részt a tanfolyamon. A tanfolyamra való jelentkezések határideje tegnap délelőtt járt le. A tanítók, akik fegyelmi vizsgálat terhe mellett voltak kényszerítve a jelentkezésre, tényleg jelentkeztek is, azonban még a délelőtti folyamán megtették a kísérleteket, hogy a tanfolyam idejét valami uton módon szeptemberre tegyék. A tegnapi nap folyamán Nagyváradra érkezett *Guttenberg Pál* a slójdntanfolyamok országos főfelügyelője, akinél szintén lépéseket tettek a tanítók a tanfolyam elhalasztása iránt. *Rimler Károly* polgármester közbenjárása folytán végre sikerült a tanítók kérését érvényre juttatni. A tegnapi nap folyamán arra a megállapodásra jutott a tanfelügyelőség és a tanítóság, hogy a tanfolyamot szeptember hóban fogják megtartani.

Igazságszolgáltatás.

§ **Enyhe ítélet.** A belényesi vásárból április 8-án Meziád községen keresztül hazafelé tartott *Vanku Sándor*. Az országúton megtámadta *Istók Vaszali* több társával s tejbé ütve botjával *Vankot*, kirabolta kocsiját. Tegnapi került az esküdtszéki tárgyalás elé *Istók Vaszali* rablás vádjával. *Csulyoh Béla* volt az elnök, ki kihallgatta a vádlottat. *Istók Vaszali* beismeri, hogy meglopja a sértettet, ellenben tagadja, hogy megütötte volna. Az esküdtek lopásban mondták ki vétkesnek s ez alapon a bíróság 2 havi fogságra ítélte a vádlottat. Az ítéletben *Lázár Aurél* védő megnyugodott, míg ellenben *Vattay József* ügyész semmisségi pánasszal élt.

TÁVIRATOK.

Öngyilkos postatitkár.

Budapest, június 24. Szathmáry Károly postatitkár ezelőtt 3 nappal egy lugasban felakasztotta magát. Az öngyilkosságot csak tegnap vették észre. A postatitkár üldözési mániában szenvedett és így követte el az öngyilkosságot.

KÖZGAZDASÁG.

= **A beéli üvegputa megnyitása.** A *Kolliner* és *Dvoracek*-tele nem reg épült üvegputa e hó 26-án nyílik meg nagy ünnepek keretében. A tulajdonosok majálist rendeznek a munkások és családjuk számára, hol a megjelentek a tulajdonosok vendégei lesznek.

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: **Faragó Béla.**

(Folytatás.)

56

— Ábrándok még ártatlanok, ez még nem tet, csak akarát. De hogy meneküljek meg? A plébános tanuja volt ennek a jelenetnek, már tudta, hogy Ilona énekelni fog a Kongó bizottság hangversenyén. Sietve átesett az üvö lesekön és felkapta a társalgás elejtett fonatát.

— M nekülni akar Ilona?

- Igen menekülni.
- Én tudok utat és módot.
- Mondja kedves főtisztelendő ur!
- Nem fog ma énekelni.
- Ez lehetetlen.
- Lehetetlen? Van-e a világon lehetetlen?
- Éa az.
- Ugyan miért?
- Tönkre teszem vele művészi pályámat.

Ha minden álmomat eltemettem is, ennek az egynek nem akarnék ravatalt emelni,

— Álom, álom — beszélt a főtisztelendő ur félig magának, félig a jelenlevőknek. (Barnabás kinézett az ablakon). Mi az álom? Enyhitő sora az életnek. Nézzem engem kedves Ilona, hatvan évet éltem át és nekem is van álmom. Lergetem, elhagy, követem cserben hagy, de elválni nem tudunk. Az álom a bölcsőtől a sirig megmarad, csupán alakot ölt. Ismerem álmait. — Egy herceget várt, tehát eszménye volt. Mindnyájunknak van eszménye. Lehull a látományról a palást s a tulajdonságok, a melyek az eszményt létrehozták, megvannak a közönséges való ember alakjában, ki nem utóiérhetetlen és hozományul adja a boldogságot. (Barnabás ne dobogjon olyan idegesen az ablakon, nem hallom a magam szavát). Következik a másik álom Rajongás a művészetért, a tapsokért. Utazni egy babékoszoruért, mely tövissel van béelve. A főn ragyog s nem látjuk a sértő növényt. Miért rajongunk a művészetért? Mert ez kielégíti becsülgünk. Igen, de kielégíti-e ha nem leszünk művészek? A késő ébredés okozta sebek elborusítják az egész életet. És mi a művészet? az-e hogy tapsokra ragadják a közönséget, vagy az, hogy boldogítani tudunk? Leláncolni egy szívet a házi tűzhelyhez, uralkodni az otthon birodalmában, elismertetni kedvesnek, kellemesnek minden percben. A bánatot enyhíteni, törölni a könnyeket, bekötni a sebeket, örömet, meglepetést okozni, ez a művészet?

— De a dal?

— Szükséges-e dalhoz a szinpad? Nem. Szükséges-e a taps? Nem. A természet dalosait ki tapsolja? A természet templomában elzengett himnuszainkat ki dicséri? Az anya bölcsődelának nincsenek színházi tud sítói. A hiúsággal kell csak meghasonlani s akkor a művészet hatását otthonunkban is elérjük.

Ilona hosszan, hosszan nézett maga elé és önkéntelen ráhajolt Barnabás vállaira, kinek ügyének soha nem volt lelkesebb előadója.

— Ilona ábrándosan hordozta körül szeméit a szobában jelenlévőkön.

— De hát elég ösztönt nyújt-e mindez az életre?

— Eleget. És megóvja önt a csalódásoktól. Meg fogja látni, hogy mit irnak önről a Kongó-bizottság által betolyásolt lapok s be fogja látni, hogy az elismerést a mi művészeknek kijut, mesterséges uton kovácsolják. Egy férfi biztató mosolya, derűt homloka, hálás kézzorítása. Egy boldog való, ez az a mit az ugy nevezett közvélemény nem tud teremteni.

Ilona a nélkül, hogy tehetett volna róla, mintha egy belső erő ösztönözné, elkezdé énekelni azt a dalt, a mit a hangversenyre szánt. Először lassan, azután iskolája egész erejével.

— Ennek a hangnak ne legyen értéke?

A plébános megfogta Ilona kezét. Mélyen szeméi közé nézett s elénekelte ugyanazt a dalt.

Barnabás és Ilona önkéntelenül tapsoltak.

— Milyen kár, hogy nem lett színés?

— Kedves Ilona, lássa nekem igei szép hangom van.

Rám a mit művészi jövőnek neveznek biztosan várt volna, de hangommal soha sem érem el azt a hatást, mint templomban, ha a gyülekezet énekével összegyűl hangom. — Mennyit vigasztalok, biztatok vele.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKIOS GYULA.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztyűs, Nagyvárad, Sas szálloda. (Passage.) Készíték saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvkötőket továbbá haskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkákat a legutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkösöket, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készítek a legjobb kivitelben. Kesztyű tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

Kalapok

a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban

Reichard áruházában kaphatók.

Házassulandók figyelmébe!

Vas- és rézbutor, matrutzok, sodronybetétek, divánok, falitükrök, képek, szentképek, ablakredőnyök előnyösen beszerezhetők Fried és Társánál Nagyteleki-utca 16.

Bártfai cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május 1-től kitűnő fagyaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legutányosabban fogadok el.

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET» NAGYVÁRAD.

Fekete Sas Palota, a «Magyar Bank» helyiségében.

1909. július 1-én nyílik meg a harmadik évtársulat, mely három évig tart. A belépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy üzletrész után.

Az első és második évtársulatban 12.000 üzletrész van jegyezve.

A három év eltelte után a tag a befizetett tőkét és a rá eső nyereségrészt készpénzben megkapja.

A szövetség tagjai kezes nélkül kapnak kölcsönt.

Befizetett összegük négyötöd részét bármikor kivehetik.

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük jó ismerőseinket, barátainkat és a t. közönséget, hogy a Torna-u. és Nagypiac-tér sarkán levő

Temesvári sörcsarnok éttermét

f. évi június hó elsején, ujjonán átalakítva átvettük.

Többféle hegyiborok. Dalmáciai édes vörös bor. Kitűnő frissen csapolt sör. Kifogástalan házi konyha,

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel:

Lökősházy László és Lökősházy Béla
vendéglősök.

Női kiszolgálás! Reggelig nyitva!

Abonánsok felvételnek!

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rákóczi-ut 3. sz. a.

Weinstock-féle óra, látszer és
:: fényképező cikkek üzletet ::

átvettem, melyben ezen áruk nagy választékát raktáron tartom és azokat jótállás mellett pontosan javítom. Főtörekvésem, hogy a mélyen tisztelt közönség bizalmát kiérdemeljem, miért is becses pártfogást kérve vagyok mély tisztelettel

PETRI ÁRPÁD

órásmester, látszerész és műszerész.
«KODAK» gépek és filmek kizárólagos raktára Nagyvárad és Bihar-megye részére. ::

«Félreértések» elkerülendőik.»

Gyöngyvirág Fantasie.

Csodálatosan természetes virágillat, melynek parányi érintése által fehéreműn, keztyűn, levélpapíron, ruhabélésen, haj vagy kézen, mivel szeszmentesen készül, elragadó finomságával kiváló tartósan használható, pecsétet nem hagy, csinos toronyalakú fadobozban

3 koronáért kizárólag

BERGER SÁNDOR

«Savoly» illatszertárában

Nagyvárad, Bémer-tér kapható.

Postai szétküldés naponta utánvétellel.

Telefon 667.

Telefon 667.

Csak a hölgyeket érdekli,

hogy hosszú éveken külföldön voltam és tanulmányutam befejezte után

Nagyváradon,

Arany János-utca 2. szám

alatt női ruhaszalont nyitottam.

Készítek modern princess-ruhákat, angol kosztümöket, izléses toaletteket, stb. stb.

Kitűnő kifogástalan szabás.

Rendkívül olcsó árak.

:: Egyetlen kísérlet meggyőz mindenkit. ::

A hölgyközönség pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Heller Jakab.

EURÓPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Pülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tővében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. Kizárólag saját süretelelésű borok. Frissen csapolt kőbányai sör. Estéként cigány zene. Kifogástalan magyar :: konyha. Polgári árak. ::

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, disznóvirágok és menyasszonyi koszorúk mélyen leszállított árban kaphatók Kapucinus-utca 5. sz. alatt. Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközli: REICH :: IRMA, művirágkészítő. ::

A Nagyvárad Hitebank Részvénytársaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a Szent László-tér és Zöldfa-utca sarkán levő Deutsch K. I.-féle ház emeleti helyiségébe helyezte át.

Bejárat a Zöldfa-utcai részen.

Új üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Nagyváradon Hant Frigyes cégnél 11 évi prakszisom után épület-üvegezési és képkeretezési üzletemet Olasz, Szt. János u. 2. Grám-házban

megnyitottam.

Fő törekvésem, hogy a n. é. közönséget tartós munkámmal és szolid kiszolgálással megnyerjem. — Épület üvegezést és képkeretezést a legnagyobb pontossággal teljesítem, üveg porcellán, konyha edényeket jutányos árban szolgállok. A n. é. közönség pártfogását kéri mély tisztelettel:

Dobó (Duhopolszky) Alajos.

CZILLÉR NAGY ÁRUHÁZA

NAGYVÁRAD
Rákóczi-ut 5. sz.

meglepő olcsó árjegyzéke.

NAGYVÁRAD,
Rákóczi-ut 5. sz.

Sandál különlegességek.

Frt. 1.75

Divat-ernyő.

Czillér Imre nagyáruháza.

1 drb gyermek-ernyő 60 kr.
1 drb női-ernyő 1.60 kr.
1 drb férfi ernyő 1.80 kr.

63 krajcár.

Flór-harisnya.

Czillér Imre nagyáruháza.

Óriási választék női, férfi- és gyermekharisnyákban :: Rend- kívül olcsó árak . . .

98 krajcár.

Glacé-kezttyű.

Czillér Imre nagyáruháza.

A legfinomabb női kezttyűk 1.20 krajcárért lesznek elárúsítva.

45 krajcár.

Selyem-kezttyű.

Czillér Imre nagyáruháza.

Egész és fél női flór és selyem kezttyűk páratlan olcsón lesznek árúsítva. . . .

19 krajcár.

Batiszt zsebkendő.

Czillér Imre nagyáruháza.

Női-, férfi- és gyermekzsebkendők, tulnag raktár miatt a legolcsóbban árúsítatnak.

63 krajcár.

Pangis selyem.

Czillér Imre nagyáruháza.

Taffotta-, ottomán-, duchés-, messalin-, Japán-, Ruha-, blúz és Joupon-selymek igen olcsón.

**Brüsseli
Batist és Csipke Blousok
megérkeztek.**

55 krajcár.

Gyapju delain.

Czillér Imre nagyáruháza.

Ruhávasznak, kretonok, batisztok, angol zselérek olcsó urusítása.

47 krajcár.

Csipke szövet.

Czillér Imre nagyáruháza.

Crépe de Soa
Crépe de Chin
Szines túllők
Zsinórdiszek
Szalagok
Diszgombok.

Csipkék

3 krajcártól
feljebb.

Rezeda színű panama kalap érkezett 5000 drb. Kapható 5 kor- tól feljebb. ::

Női diszkalapok.

Czillér Imre nagyáruháza.

Kalaptormák
Autósapkák
Fátyolok
Kalapdiszek igen olcsón.

15 krajcár.

Sweizi himzett csik.

Czillér Imre nagyáruháza.

Sweizi himzett szövetek
Csikok és bétérek
Ajourok leszállított árban.

Frt 1.20-tól feljebb.

Zefir férfing.

Czillér Imre nagyáruháza.

Turista-ingek
Gallérok
Szines és fehér kézelők
Kaucuk gallérok és kézelők.

85 krajcár.

Batiszt alsónadrág.

Czillér Imre nagyáruháza.

Frisch-féle patent alsónadrágok lerakata. Eredeti gyári árak.

35 krajcár.

Selyem nyakkendő.

Czillér Imre nagyáruháza.

Óriási raktár miatt nyári nyakkendők 20 kr :: Selyem nyakkendők legolcsóbban.

10 krajcár.

Férfi sokni.

Czillér Imre nagyáruháza.

Férfi harisnyák
Zoknik és
Nyári alsó ujasok és nad- rágok a nagy raktár apasztása céljából mélyen leszállított árban.

50 krajcár.

Girardi kalap.

Czillér Imre nagyáruháza.

Panama kalap 2.25
Kemény kalap 1.50
míg a készlet tart.

Fürdőcikkek.

Czillér Imre nagyáruháza.

Mosóruhák
Fürdőköpenyek
Fürdőkalapok és cipők.

48 krajcár.

Sportsapka.

Czillér Imre nagyáruháza.

Sveaterek, lábszárvédők és övek mélyen leszállítva.

Bőrtárcák.

Czillér Imre nagyáruháza.

Kéztáskák
Bőr- és selyemövek
Kézelőgombok
Fésűk
Ruha, haj és fogkefék
Illatszerek
Sétabotok
Solingeni acélárak.

Kész női fehérműek.

Czillér Imre nagyáruháza.

Valódi rumburgi vásznak, sítónok, szépségi vásznak és asztalneműek eredeti gyári árakon.
Mennyasszonyi kelenyék.

Kézimunkák.

Czillér Imre nagyáruháza.

Kézimunka hozzávalók, madeira-vaszonmunkák, máramarosi, hu nyadi és kalotaszegi külön- legességek . . . .

Cipőkülönlegességek Czillér Imre nagyáruházában :

Speciális gyermekcipők, női félcipők, tennis-cipők, tornacipők, reggeli cipők, házi cipők.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Gyermek-ruhácskák

kötények, kalapok, fejkötők.